

CAPTURAREA ȘI DEZARMAREA DE CĂTRE ARMATA ROMÂNĂ A DIVIZIEI DE SECUI (23-29 APRILIE 1919)

Prof. dr. Vasile Șt. TUTULA

Cuvinte cheie: capturare, dezarmare, Armata Română, Divizia Secuiască, Primul Război Mondial
Key words: *capture, disarmament, Romanian Army, Szekler Division, First World War*

Abstract

The article presents the pursuit and capture of the Szekler Division, led by colonel Kratochwil, on April 19, 1919. In a study published at Șimleu Silvaniei in 1919, general Traian Moșoiu presents in detail how the Szekler Division and colonel Kratochwil were captured. He writes: "I've had the satisfaction of the famous colonel Kratochwil, commander of this division, surrendering his sword and arms into my hands".

Evenimentele anului 1918 din Transilvania vor conduce la un proces de redeșteptare a românilor pentru a-și recâștiga drepturile pierdute prin umilire și intoleranță, începând cu blestematul UNION TRIUMPHATIONUM, născut la 1437–1438 în mintea elitelor ungurești, săsești și secuiești, prin care s-au creat privilegii pentru minoritarii pripășiți pe aici, prin Transilvania, după secolele XII–XIII.

În a doua parte a anului 1918, au apărut în planul atenției opiniei publice și a Europei, problemele politice și militare privind Transilvania. Se pun probleme deosebite privind:

- apărarea Transilvaniei, a populației și bunurilor acesteia, a liniștii și ordinii publice;
- revederea fundamentală a relațiilor româno-ungare privind poziția față de Transilvania, ținând seama că aceasta va deveni un obiect de dispută, după dezmembrarea în 1918 a Imperiului Austro-Ungar;
- luarea unor măsuri de consolidare a ordinii și siguranței, odată cu înființarea Consiliului Național Român Central, cu sediul la Arad;
- înființarea gărzilor naționale române pentru apărarea Marii Unirii până la sosirea trupelor din Vechiul Regat;
- măsuri de întărire a trupelor din Transilvania, după 10 decembrie 1918;
- problema Transilvaniei intră în atenția Conferinței de Pace de la Paris (ianuarie–februarie 1919);
- stabilirea „zonei neutre” între trupele române și cele ungare;
- mobilizarea românilor ardeleni și constituirea Diviziilor ardelenice de infanterie a fost un act de participare constantă, hotărâtoare și în luptă, pentru a scăpa de dominația stră-

ină, păcatele și răutatea dușmanului austro-ungar;

Intrarea în secuime a trupelor Diviziilor 6 și 7 Infanterie a fost o surpriză totală pentru locuitorii zonei, dar mai ales pentru colonelul Kratochwill, care a fost surprins, și total nepregătit de ripostă.

Aflând de Adunarea de la Alba Iulia, colonelul Kratochwill s-a gândit să atace pe direcția Aiud–Alba Iulia, pentru a-i determina pe români să nu se ducă acolo. Ce să facă? Timpul era scurt. Era depășit total de evenimente. I-a trecut prin cap că cel mai bine este să constituie în pripă o divizie de secuiești pentru a-i apăra pe vremelnicii conți și grofi unguri pripășiți pe aici, prin Ardeal, cu planuri mari, inclusiv ca pe toți românii din Transilvania să-i facă „unguri de drept”, dar fără voia lor, a românilor, ori a celorlalți minoritari.

Colonelul Kratochwil, în mare grabă a mobilizat la Cluj Divizia de secuiești, la o depărtare cât mai mare față de Diviziile 6 și 7 Infanterie, sosite în raioanele Miercurea-Ciuc, Sândominic și Toplița, Deda, Reghin.

La apropierea Diviziei 7 Infanterie de orașul Cluj, cu 1–2 zile înainte ca aceasta să fie la porțile orașului, colonelul Kratochwill și-a luat cu divizia tălpășița spre Huedin, Aleșd, de frică să nu fie atacată, capturată și făcută prizonieră.

Comandamentul Trupelor din Transilvania (Armata „Transilvania”) înființat la 11/24 decembrie 1918, la Sibiu, similar cu un comandament de armată, a dat dispoziții și ordine precise de urmărire a Diviziei de secuiești, de prindere și dezarmare a ei, fiind una dintre marile unități cel mai bine pregătite și cu o dotare corespunzătoare.

Divizia de secui dispunea de circa 11.000 de oameni, din care circa 8.000 secui, ceilalți 3.000 erau români și sași, mobilizați din zona Harghita, Covasna și de pe Târnave, în mare grabă, mulți forțați (ne referim la români și sași ș.a.), alții cu frică față de Curtea Marțială. Divizia dispunea de 130 de mitraliere și 48 de tunuri¹, o dotare destul de bună la acea dată. Militarii diviziei erau bine instruiți.

Despre urmărirea și prinderea Diviziei de secui prezintă o serie de aspecte și generalul Traian Moșoiu, comandantul Armatei „Transilvania”. El arată următoarele: *„După ocuparea orașului Târgu-Mureș la 18 Noiembrie stil vechi, un detașament de infanterie cu două baterii de artilerie au pus stăpânire pe Uioara, pe Mureș în scopul de a împiedica operațiunile Diviziei de secui de sub comanda colonelului ungar Kratochwill, care plecase din Cluj, spre Alba Iulia, cu misiunea de a risipi adunarea de la Alba Iulia și de a prinde pe conducătorii românilor. Luând cunoștință de prezența trupelor române în valea Mureșului, colonelul Kratochwill a renunțat la proiectul său. Până la 1 Decembrie 1918, Divizia a 7-a a pus stăpânire pe orașele Bistrița, Dej și Cluj, de unde se retrăseseră trupele maghiare”*².

Urmărirea și capturarea Diviziei de secui a fost dată în consemn și prin ordine precise către comandanții Diviziilor 6, 7 Infanterie și Diviziei 2 Cavalerie, dar și celor de la Brigăzile 2 și 3 Roșiori, Regimentele 16 și 27 Infanterie, Regimentul 4 Artilerie. Aceste eșaloane au avut ca obiectiv principal, după bătălia de la Ciucea (14–17 aprilie 1919), urmărirea îndeaproape a Diviziei de secui de către detașamentele speciale de cavalerie, întărite cu artilerie și infanterie.

În studiul său publicat la Șimleu Silvaniei, în 1919, generalul Traian Moșoiu prezintă în câteva detalii cum a fost capturată Divizia de secui și colonelul Kratochwill. El arată că: *„În ziua de 19 aprilie (1919 s.n.), armata formată din unitățile Grupului de Nord ocupă punctele Huszt, Satu-Mare, Carei, Săcuieni, iar la 20 aprilie, Divizia a 6-a intră în Oradea. După ocuparea orașului Satu-Mare, Divizia a 2-a Cavalerie, întărită cu Detașamentul „Colonel Ioan” din Divizia a 6-a, urmărind Divizia de secui, care se retrăgea spre Nord-Vest, în direcția Čsap, o încercuiește și o silește să se predea. Am avut satisfacția ca faimosul colonel Kratochwill, comandantul acestei divizii, să predea în mâinile mele sabia și armamentul său”*³.

Cum s-a reușit încercuirea Diviziei de secui?

În primul rând, a fost întocmit un plan de urmărire a acesteia, de a nu o pierde din contact, așa cum reiese din Jurnalul de Operațiuni al Comandamentului Trupelor din Transilvania. Au fost stabilite, imediat după luptele de la Ciucea, detașamente și patrulare de cercetare și urmărire de către generalul Davidoglu, comandantul Diviziei 2 Cavalerie și comandantul Diviziei 7 Infanterie, generalul Constantin Neculcea, care au dat ordine colonelului Rotari, colonelului Ioan și maiorului Stavri de a ține contactul cu Divizia de secui.

În ziua de 22 aprilie 1919, Diviziile 2 Cavalerie și 7 Infanterie au atacat puternic trupele Diviziei de secui, dispuse în apărare pe aliniamentul: 3 km sud Mátészalka, canalul Crasna-nord Kocsord⁴: *„Atacul a fost executat de Brigada 2 Roșiori a generalului Davidoglu, dinspre est, și cu detașamentul „colonel Rotari”, dinspre sud. În eșalonul 2, Brigada 3 Roșiori a înaintat înapoia Brigăzii 2 Roșiori, fiind gata a interveni la nevoie în acțiune”*⁵. Ciocnirile și luptele cu pozițiile înaintate ale Diviziei de secui au fost deosebit de dure, forțele române înregistrând pe 22 aprilie, 4 morți și 21 răniți (trupă), precum și un ofițer rănit (maiorul Popovici)⁶. Rezistența opusă pe pozițiile înaintate de către secui a fost învinsă, după circa 4-5 ore de luptă. În aceste condiții *„Divizia de secui s-a retras în grabă spre nord și vest de Mátészalka, localitatea fiind ocupată de Detașamentul Colonel Rotaru. Roșiorii au pus stăpânire pe Kis Kocsord și alte sate din zonă”*⁷. Divizia de secui a fost somată de comandanții diviziilor române în mai multe rânduri să se predea.

În dimineața zilei de 23 aprilie, la statul major al Regimentului 10 Roșiori s-a prezentat în calitate de parlamentar, căpitanul Pal Imre, trimis de colonelul Kratochwill, pentru a discuta și stabili condițiile capitulării. Acesta a sosit din direcția Nyirmada-Târnă. Forțele române au înaintat spre Vásárosnameny, iar cu altă coloană dinspre Mátészalka, către Nyirbátor-Ófejtó, tăindu-le legătura și retragerea către trupele din «Garda Roșie», care se aflau concentrate la Nyiregyháza⁸. Prin cele două acțiuni ale trupelor române, s-a reușit o învăluire dublă pe la est și sud, sud-vest, Divizia de secui fiind prinsă aproape ca într-un clește.

Deoarece colonelul Kratochwill nu a dat vreun răspuns comenzii Regimentului 10 Roșiori privind capitularea, Divizia 2 Cavalerie a continuat urmărirea și învăluirea cu cele 3

Detașamente: "General Davidoglu", "Maior Stavri", "Colonel Ioan" pe direcții divergente. Acțiunile de luptă au continuat și pe 24 aprilie 1919, cu mai multă înverșunare, marile unități române urmărind încercuirea Diviziei de secui.

Detașamentul „General Davidoglu”, compus din Brigada 2 Roșiori, un Batalion de Infanterie, 1 Baterie de Artilerie Călărească, 1 Secție de Tunuri și o Secție de Motomitraliere, a înaintat spre Nord, pe direcția Vásáros-nameny-Čop⁹.

Detașamentul „Maior Stavri”, compus dintr-un Escadron din Regimentul 4 Roșiori, un Batalion din Regimentul 27 Infanterie și o Secție din Regimentul 4 Artilerie, a activat la stânga pe direcția Nyiregyháza-Kiszvárd¹⁰.

Detașamentul „Colonel Ioan” era format din Brigada 3 Roșiori, două Batalioane din Regimentul 16 Infanterie și o Baterie din Regimentul 4 Artilerie, care a înaintat pe direcția generală est, spre Nyiregyháza-Kiszvárd¹¹.

În ziua de 24 aprilie, către seară, Divizia de secui a avut următoarele pierderi: 2 ofițeri morți și 5 răniți, 32 soldați morți și 82 răniți¹². Au fost capturați 8 prizonieri și locotenentul unei baterii de artilerie, care a declarat că trupele ungare și de secui „au foarte mare lipsă de muniții și moralul lor este foarte scăzut”¹³.

În următoarele cinci zile, ultimele rezistențe ale Diviziei de Secui au fost treptat încercuite, capturate, dezarmate și făcute prizoniere. Conform Jurnalului de Operații al Comandamentului Trupelor din Transilvania, ultimele acțiuni de capturare și dezarmare a Diviziei de Secui, circa 8.000-10.000 de oameni, au avut loc în zilele de 28 și 29 aprilie 1919, la care au participat: Detașamentul "General Davidoglu" cu Brigada 2 Roșiori (6 escadroane și una baterie călărească) în regiunea Kemece (13 km N Nyiregyháza), Demecser, Ramocsaháza (28 km NE Nyiregyháza), două batalioane din Regimentul 83 Infanterie ardeleană (Cluj) la Mátészalka, Regimentul 10 Cavalerie la Demecser, Detașamentul "Colonel Ioan" la Rakamaz – Gura Someșului – Tisza Lök și 1 Batalion / Regimentul 81 Infanterie (Dej), 1 Batalion / Regimentul 16 Infanterie și 1 Baterie / Regimentul 23 Artilerie din compunerea Detașamentului "Colonel Dragu", toate trei acționând la Nyiregyháza*. S-a pus astfel capăt activității unei mari unități, pe care Armata Ungară nu o va mai putea folosi până

la capitularea totală, din 4 august 1919.

Cât privește Divizia de secui, este bine să ne amintim pe scurt doar câteva aspecte de ordin istoric privind secuii, problemă mult trâmbițată de iredentiștii unguri după 1990, chiar și în prezent.

1) Secuii au fost colonizați în Transilvania după cavalerii teutoni, expulzați în 1224 în secolele XII–XIV, în mai multe etape. Ei sunt coloniști, respectiv "*hospites*", aduși aici pe pământurile românilor de regii Ungariei, la fel ca și sașii și șvabii. Majoritatea istoricilor susțin pe bază de argumente certe că sunt de neam tûrcic, și nu de neam fino-ugric, cum sunt ungurii și finlandezii. După anii 1830–1840, secuii au început să fie ungurizați în masă. Ei însă, au multe tradiții și obiceiuri comune cu românii, fiind suprapuși peste aceștia prin colonizare.

2) De-a lungul secolelor, ei nu au avut niciun fel de autonomie teritorială. Regatul Ungariei, Imperiile Habsburgic și Austro-Ungar nu le-a acordat niciun fel de autonomie. Singura facilitate a fost aceea de a fi recunoscuți ca "*națiune*" privilegiată cu locuri distincte în Dieta Transilvaniei, separate de cele ale ungurilor și sașilor, care de regulă au fost ocupate de nobilimea secuiască, și nu de oamenii de rând ai secuilor.

3) Regii și principii Ungariei, dar și cei ai Transilvaniei de origine ungurească, nu s-au interesat de soarta și viața lor, până târziu pe la 1848–1849, când i-a întărit fără prea mari succese împotriva revoluției române, folosindu-i ca o „*masă de manevră*”, împotriva revoluției române, folosindu-i ca o forță militară, împotriva regimentelor de grăniceri români și a legiunilor lui Avram Iancu.

4) Secuii, de regulă, până la 1848-1849, au fost prezenți în marile evenimente istorice, războaie și bătălii, alături de români: în războiul de la Bobâlna (1437–1438), în armata lui Ștefan cel Mare în bătălia de la Vaslui (10 ianuarie 1475), Mihai Viteazul (23 august 1595) la Călugăreni; Șelimbăr (28 octombrie 1599); Mirăslău – (18 septembrie 1600), Francisc Rákóczi al II-lea (1703–1711), ș.a.m.d, despre care conducerea UDMR evită, după 1990, să mai spună ceva. Totul e trecut sub tăcere privind istoria secuilor până la 1848–1849, întrucât nu-i avantajează, azi, pe istoricii și politicienii unguri.

5) La 1514, secuul Gheorghe Doja, cu o parte a țărânimii secuiești, dar îndeosebi a țărânimii românești, dar și ungurești, a declanșat un puternic război țărănesc, care va

lăsa Ungaria fără luptători, capotând pe câmpul de luptă de la Mohaci, la 29 august 1526. Războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja a fost o răzvrătire în masă a iobagilor și șerbilor secui și români față de nedreptele măsuri stipulate în Tripartitul (1517) lui Ștefan Werbőczy, o lucrare în trei părți, cu legi ce au avut un profund caracter antițăărănesc, țărani fiind legați complet de glie, fără vreun fel de drepturi și libertăți.

6) Acțiunea secuilor a fost destul de palidă pe timpul revoluției de la 1848–1849. Dacă în prima parte a revoluției ungare, aceștia au sprijinit revoluția, desfășurând puternice acțiuni de luptă, producând mari stricăciuni în zona localităților Tg. Mureș, Luduș, Reghin și Deda, unde au distrus circa 70–80 localități românești, în partea a doua a revoluției, impusă prin forța armelor trupelor generalului Iosif Bem, au bătut în retragere.

Începând cu luna mai 1849, secuii s-au delimitat aproape complet, devenind pasivi și resemnați, nemaicrezând în idealurile forțate și agresive ale punctului 12 al programului revoluției ungare, care prevedea "uniunea" Transilvaniei la Ungaria, dându-și și ei seama că românii sunt majoritari aici, cei mai vechi locuitori ai pământului, dar și cu cel mai mare rol în dezvoltarea economică și socială.

7) În perioada 1940–1944, când teritoriul celor 3 județe: Covasna, Harghita și o parte a teritoriului din Mureș cu alte județe din Ardealul de nord-vest a fost cedat Ungariei fasciste, în urma unui dictat fascist, odios, întemeiat pe șantaj și frică, secuii nu s-au bucurat de prea multe drepturi și libertăți, în condițiile în care dominante au fost, în viața lor, starea de urgență și pericolul de război. Din păcate, s-au produs și multe acțiuni anti-românești, împotriva populației de etnie română, rămasă aici, care a fost supusă la tot felul de pogromuri și persecuții, acțiuni inițiate îndeosebi de autoritățile de esență hungaristă și funcționarii trimiși aici, de autoritățile de la Budapesta. Au fost distruse 61 biserici românești, iar o parte a populației românești a fost expulzată, terorizată și supusă la tot felul de fapte nedemne secolului al XX-lea.

8) În toate recensămintele de la 1721 până la 1930, dar și după 1944, în documentele oficiale ale vremii, secuii s-au trecut la rubrica „secui” și nu la rubrica „unguri”, ca un drept individual de exprimare al fiecărui cetățean. La recensământul din 1992, doar 629 de locuitori din cele trei județe s-au declarat secui, Secuimea rămânând fără „secui”.

9) După 1945, sub presiunea lui I. V. Stalin, României i s-a impus înființarea așa-zisei Regiuni Autonome Maghiare, fără consultarea poporului român, a populației românești majoritară din Transilvania. Acestei regiuni i s-a pus capăt în 1968, prin organizarea administrativ-teritorială pe județe. Județele, în România, au o vechime de peste 700 de ani, o tradiție, o valoare legislativă și juridică deosebite. În Transilvania, organizată pe comitate, similare cu județele; organizarea pe județe s-a introdus după Marea Unire din 1918, fiind un atribut al statului român și al voinței celor circa 80% din locuitorii români, ai Transilvaniei care s-a manifestat înainte de 1968 prin referendum național, deci democratic, nu ca o voință impusă de Ceaușescu, cum, uneori, greșit sau voit, se mai speculează.

10) În mai 1991 și 1992, s-au făcut mari presiuni prin emisiunile radio și TV asupra populației secuiești din Harghita și Covasna, să nu se mai treacă la recensământul din 1992, la rubrica „secui”, ci la rubrica „unguri-maghiari”. Acest joc necinstit a fost făcut de Laszlo Tokes și alți episcopi, preoți și politicieni unguri, cu scopul de a crește numărul ungarilor din România, ce reprezenta atunci, circa 6,4% din populația țării, circa 1.624.000 în 1992, acum în 2012 – estimativ 1.260.000 după ultimul recensământ (calculare și date preliminare – august 2012).

11) Încercările secuilor de a-și constitui, în 1990–1991, un partid secuiesc, s-au izbit de poziția de neacceptare a U.D.M.R. (Uniunea Democratică a Maghiarilor din România), o uniune culturală neînregistrată juridic ca partid politic în România, după 23 de ani de la evenimentele din Decembrie 1989, deși participă la alegeri fără a avea statutul de partid politic recunoscut juridic, însă cu posturi de miniștri în Guvernul României, Marko Bela, viceprim-ministru în mai multe guverne, un aspect total nelegal, incorect și necinstit, aspect pe care sunt convinși că Germania, Franța, Spania, Anglia, Polonia sau chiar și Ungaria nu l-ar accepta și admite ca legal în acest secol al XXI-lea, nici în ruptul capului.

12) Crearea unei regiuni cu denumirea de „Ținutul Secuiesc”, cu statut autonom, un ținut secuiesc fără secui, rămâne o utopie greu de acceptat, în 2012, de statul român, dar și în perspectivă istorică. Este o chestiune ce ține de voința statului român și a națiunii române, care nu se poate tranșa decât prin referendum național, la care românii ar vota

„împotrivă” în proporție de 90–95%, datorită politicii iredentiste, șovine, naționaliste și revizioniste promovată de U.D.M.R., în acord tacit cu iredentiștii din Ungaria.

13) Faptul că secuii nu au un partid politic se datorează și politicienilor români care nu i-au sprijinit în această cauză, lăsându-se păcăliți de șantajul aproape permanent al U.D.M.R.-ului, care s-a agățat cu obstinație de putere, pentru a-și îndeplini o serie de obiective prin politica „pașilor mărunți”, politică ce în perspectiva istorică medie și îndepărtată nu va aduce avantaje minorității maghiare. Dimpotrivă. Politica de separatism etnic le va crea secuilor unghurizați multe dezavantaje și neîmpliniri, inclusiv de încadrare în viața socială economică și culturală a României.

Rămâne ca, în următorii 25-30 de ani, să se lămurească problema partidelor constituite pe criterii etnice, care este una păguboasă pentru Europa. Vina o poartă și Consiliul Europei, care nu a obligat Ungaria să includă în Parlamentul de la Budapesta reprezentanții minorităților din propria țară, inclusiv accesul lor la limba maternă. Din acest punct de vedere, România poate fi luată drept model, pe când Franța, spre exemplu, nu acceptă noțiunea de „minoritate” sau „minoritate națională”, deși are circa 7 milioane de locuitori de alte naționalități, în special algerieni, tunisieni, marocani, etc., aceștia neavând niciun reprezentant în Parlamentul de la Paris.

14) La intrarea trupelor sovietice și românești în Secuime, în lunile august–septembrie 1944, unitățile de secui, formate din mai multe batalioane, s-au autodestruințat, fără să opună o rezistență mai deosebită, cu excepția celor de la Ghimeș–Palanca, care au fost înfrânți cu ușurință de trupele Diviziei 103 Munte, comandată de generalul Ilie Crețulescu și Regimentul 7 Artilerie Grea, comandat de locotenent-colonelul Vasile Danacu.

15) În prezent, masa mare a locuitorilor din cele trei județe – Covasna, Harghita, Mureș – oamenii de rând, conviețuiesc și se înțeleg foarte bine, cu românii, deși românilor nu li se permite accesul la funcțiile din instituții, școli, primării, societăți comerciale, etc., impunându-li-se cunoașterea limbii maghiare, deși Constituția prevede într-un articol distinct, nr. 13, că limba oficială în România este limba română. Obligatorietatea fiecărui cetățean al României este să cunoască și să respecte Constituția României, legea fundamentală, supremă a statului român și a oricărui stat din lume care deține o constituție. Sper, în continuare, într-o bună colaborare și conviețuire între românii și secuii unghurizați din cele 3 județe: Harghita, Covasna și Mureș, în spiritul tradițiilor de secole și al principiilor și normelor de drept și umanitare ale Uniunii Europene.

Note

1. Cf. „Observator”, București, din 1935 și preluat în „Frontul”, Satu-Mare, an I, nr. 24, miercuri 15 februarie 1935, p. 3.

2. Generalul Traian Moșoiu, *Ocuparea Budapestei. În legătură cu operațiunile militare din Ardeal 1918–1919*, Tip. „Lazăr”, Șimleu Silvaniei, 1919, p. 3.

3. *Ibidem*, p. 3–4.

4. Dumitru Preda, Vasile Alexandrescu, Costică Prodan, *În apărarea României Mari. Campania Armatei române din 1918–1919*, Edit. Enciclopedică, București, 1994, p. 233.

5. *Ibidem*.

6. Arh. MAPN, *Fond Microfilme*, rola P. II, 5. 190, c. 514–516, 774–782.

7. *Ibidem*, rola P. II, 5. 193, e, 226–227.

8. Dumitru Preda, Vasile Alexandrescu, Costică Prodan, *op. cit.*, p. 233.

9. *Ibidem*.

10. *Ibidem*.

11. Arh. MAPN, *Fond Microfilme*, rola P. II, 5. 190, c. 782–786.

12. *Ibidem*.

13. *Ibidem*, rola P. II, 5198, c. 229.

* Cf. *Jurnalului de Operațiuni al Comandamentului Trupelor din Transilvania (1918–1921)*, vol. II, Satu Mare, 1998, p. 170–173.

